

*Висновки:* Для того, щоб провести послідовні та глибокі інституційні і структурні перетворення в системі надання медичної допомоги населенню необхідно прийняти базові акти законодавства, затвердити покроковий алгоритм проведення необхідних заходів, врахувати ризики, що можуть мати місце при реалізації намічених заходів та методи їхньої мінімізації.

Органами територіальної влади мають бути утворені умови мотивації зацікавленості громадян в формуванні суспільно-солідарної системи охорони здоров'я та залученні громадських організацій у вироблення політики змін в системі надання медичної допомоги територіальній громаді.

*Перспективи подальших досліджень у даному напрямі.* Для здійснення функціонально-структурних перетворень в системі охорони здоров'я України, з метою забезпечення доступності, рівності і суспільної солідарності в задоволенні потреб населення в послугах з охорони громадського здоров'я, необхідно обґрунтувати моделі організації системи охорони здоров'я, що базуються на взаємодії між трьома суспільними силами: громадськістю, безпосередньо системою охорони здоров'я та органами державної влади і місцевого самоврядування.

*Використані джерела інформації:*

1. Закон України "Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві".//Відомості Верховної Ради України.-2012.-№12-13.С81.
2. Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", затверджений Указом Президента України від 12.03.2013 №128.
3. Про Концепцію розвитку охорони здоров'я України : Указ Президента України від 7 грудня 2000 р. №1313/2000 // Урядовий кур'єр,2000.-№237.-с.5-8.

*Рецензент: Жаліло Л.І., д.біол.н., професор.*

**Калашніков О.І.,**

магістр державного управління,  
народний депутат України п'ятого скликання

## **УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ**

*Анотація.* У статті розглядаються питання щодо участі громадськості у процесах державотворення та реалізації державної кадрової політики. Головним інструментом оцінювання процесів є громадські організації – суспільний інститут, що дає змогу забезпечити повноцінне делегування інтересів громадянина до системи влади.

*Аннотация.* В статье рассматриваются вопросы участия общественности в процессах государственного строительства и реализации государственной кадровой политики. Главным инструментом оценки процессов являются общественные

*организации - общественный институт, позволяет обеспечить полноценное делегирование интересов гражданина в систему власти.*

*Annotation. In the article ", raises important questions of public participation in the processes of state formation and development of civil society-one in Ukraine. Main tool for assessing these processes are political parties - the social institution that can provide the full delegation of citizen interest in the power system.*

*Постановка проблеми.* Проблема участі громадських організацій України в процесах державного будівництва й, зокрема, у формуванні та реалізації державної кадрової політики, актуальна як у практичній, так і теоретичній площині. Підтвердженням тому є аналіз світової практики, що переконує в позитивному досвіді участі громадян у цих процесах, бажання найбільш соціально активної частини суспільства зміцнювати баланс у системі “людина-громада-влада”. Актуальність питання обумовлена ще й тим, що сьогодні громадські організації - це не лише показники вираження думки громадськості та фактори громадської активності, а і посередники у співробітництві між органами державної влади та громадськістю.

*Аналіз останніх досліджень і публікацій.* Значна кількість наукових праць, в яких розглядається проблема громадських організацій у різних змістових та діяльнісних аспектах [2; 3; 5-10], дала можливість поставити нову проблему, яка ще не достатньо розроблена, а саме: участь громадських організацій у процесах державотворення та реалізації державної кадрової політики. На нашу думку, дане питання необхідно досконало вивчати і у галузі державного управління з огляду на пріоритетну ціль – побудову громадянського суспільства та більш широку участь громадськості. Враховуючи той факт, що органи державної влади користуються підтримкою громадськості в тому випадку, коли вони активно залучають її до прийняття та реалізації владних рішень, необхідним є наявність структурованого інституту, який би доносив громадську думку до органів державної влади.

*Невирішені раніше частини загальної проблеми.* Проблема участі громадських організацій у формуванні та реалізації державної кадрової політики розглядалася частково і не була предметом спеціального дослідження.

*Метою статті* є з’ясування факторів, що зумовлюють роль громадських організацій у розбудові держави та формуванні й реалізації державної кадрової політики та шляхів її активізації.

*Виклад основного матеріалу.* Громадські організації є важливим і невід’ємним елементом демократії та громадянського суспільства. Співпраця органів державної влади і громадських організацій, особливо молодіжних, на думку науковців, значною мірою впливає на формування і здійснення державної кадрової політики, оскільки участь молоді в організаціях сприяє підвищенню її суспільної активності, соціальному становленню і розвитку.

Слід зазначити, що реалізація державної кадрової політики охоплює всі аспекти суспільного життя країни і спрямована на досягнення: в соціальному аспекті - високого рівня розвитку людського потенціалу держави, задоволення очікувань населення щодо професійної самореалізації, гідної оплати праці; в економічному аспекті - забезпечення всіх галузей суспільного виробництва кваліфікованими кадрами, зростання конкурентоспроможності держави, підвищення рівня добробуту населення; в інституційному аспекті - удосконалення нормативно-правової бази з метою запровадження новітніх підходів у кадровому менеджменті; в організаційному аспекті - розбудови системи управління трудовими ресурсами на засадах соціального діалогу та партнерства держави і суб'єктів підприємницької діяльності. Для реалізації вищезазначених завдань Указом Президента України від 1 лютого 2012 року № 45/2012 було схвалено Стратегію державної кадрової політики на 2012 - 2020 роки [12]. Стратегія визначила мету, основні цілі, першочергові завдання, на реалізацію яких має бути спрямована державна кадрова політика.

Головна мета державної кадрової політики – сприяння оптимальному використанню трудових ресурсів країни для реалізації національних інтересів із врахуванням наявних потреб економіки, розвитку регіонів та світових тенденцій для забезпечення конкурентоспроможності держави на міжнародній арені; створення умов для забезпечення реалізації права громадян на працю, відпочинок та соціальний захист, закріплені Конституцією України.

Участь громадських організацій у розробленні і реалізації державної кадрової політики сприяє залученню молоді до розбудови держави, використанню потенціалу молоді в інтересах як суспільства, конкретного регіону, так і окремих молодих людей; є додатковим джерелом організаційних, кадрових, інформаційно-пропагандистських, фінансових та інших можливостей, що підвищують ефективність підготовки і проведення конкретної акції чи заходу, а отже, і державної політики загалом.

Процес розвитку громадських організацій в Україні, їх співпраця з органами державної влади містить ряд проблемних питань як внутрішнього, так і зовнішнього направлення. Серед них: відсутність законодавчо закріплених норм щодо діяльності громадських організацій; слабкий ресурсний потенціал громадських організацій та джерела фінансування; не розробленість дієвих механізмів взаємодії органів державної влади та громадських організацій.

Слід зазначити, що діяльність громадських організацій сьогодні не є достатньо ефективною. В такому разі, важливим етапом у процесі налагодження методів та форм співпраці органів державної влади з громадськістю через представництво громадських організацій, є формування останніх, як дієвих інститутів громадянського суспільства.

Важливим елементом проведення соціально-економічних, політичних перетворень в Україні, наближення рівня життя українських громадян до європейських стандартів є повноцінне використання потенціалу нового покоління українських громадян.

Необхідність залучення громадськості до державної служби, важливість формування молодих управлінських кадрів обумовлена низкою чинників, головними серед яких є:

- суспільне життя, яке дедалі стає більш динамічним, потребує наявності на державній службі енергійних, мобільних, здатних ефективно здійснювати комунікації управлінців, які вміють легко адаптуватися до змін навколишнього середовища, приймати зважені управлінські рішення;
- саме молодь завжди швидко опановує нове, здатна привнести найновіші знання, технології до державного управління і таким чином значно підвищити її ефективність;
- необхідність зміни поколінь передбачає поступове наслідування прав і обов'язків у всіх сферах суспільного життя (зокрема й державного управління).

На сьогодні в Україні одним із завдань Стратегії державної кадрової політики визначено консолідацію зусиль владних структур та громадськості, що передбачає залучення та цілеспрямовану підготовку членів громадських організацій до державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, внаслідок впровадження якої є наявність тенденції до збільшення кількості молодих державних службовців у загальній кількості державних службовців в Україні.

Державна кадрова політика стосовно розвитку управлінського потенціалу на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування пройшла у своєму розвитку процес еволюції від формування загальних підходів до здійснення цілеспрямованих заходів. Усе більш помітну роль у реалізації державної кадрової політики в Україні відіграють громадські об'єднання, зокрема молодіжні громадські організації.

Громадськість України головним завданням Української держави вважає необхідність захисту інтересів людини, її конституційних прав і свобод [1]. Тільки вільна, соціально захищена людина може повною мірою реалізувати свої економічні й політичні прав. Принцип захисту прав і свобод людини має стати основою всіх подальших соціально-економічних та політичних перетворень. Саме ця характеристика суспільного стану має удосконалюватися відповідно до європейських стандартів. Демократія – це не тільки декларація політичних, економічних і соціальних прав. Це передусім гарантування кожному громадянину належних умов реалізації його інтересів, здібностей і талантів, а також забезпечення надійної державної опіки соціально незахищених верств населення.

Після президентських виборів 2010 р. країна взяла курс на модернізацію всіх сфер життя. Основні завдання та принципи цієї

модернізації визначені в президентській Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” [11]. У Програмі зазначено, що концептуальною основою економічних реформ має стати республіканізм з його кредо “країна як спільна справа”. Настав час запровадження суспільної моделі, відповідно до якої питання життєдіяльності суспільства вирішується самими громадянами та добровільно створеними ними об’єднаннями на основі узгодження індивідуальних і групових інтересів. Успішне функціонування такої моделі передбачає набуття громадянами нових якостей патріотичного налаштування, політичної та соціальної активності, вимогливості до влади у поєднанні з особистою відповідальністю. Досягнення цієї мети має становити увесь зміст запланованої реформи політичної системи, зміни усіх її складників – форми правління, виборчої системи, системи державного управління, системи місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою. Основним суспільним інститутом, що реалізує на практиці принципи республіканізму, є громадянське суспільство. Успіх реформ значною мірою залежить від рівня його розвитку, від його активності у розбудові держави [4].

Світовий досвід свідчить, що реалізація основних прав людини має конкретні матеріальні виміри: стан здоров’я, освіченість, забезпеченість, можливість самореалізації тощо. Саме тому високі стандарти соціального життя стають не просто вимогою, а головним орієнтиром у діяльності соціально орієнтованих громадських організацій та рухів в Україні. Передусім активізація участі громадян України в процесах державного будівництва та безпосередня участь у державно-управлінських відносинах стосується реформування сфер практичної реалізації прав людини і громадянина. Такими сферами є освіта, охорона здоров’я, житлово-комунальне господарство, пенсійне забезпечення та система соціальних допомог. Безперечно, вони визначають настрій та самопочуття кожного громадянина незалежно від віку та соціального стану. Саме сьогодні необхідно забезпечити рівноправний доступ громадян України до медичних послуг, освіти, культури, відпочинку. Така впевненість базується на європейських стандартах якості життя, які сприяють створенню умов для здорового, тривалого, духовно збагаченого життя.

Вирішальним чинником успішності демократичних реформ стає дотримання принципу соціальної справедливості. Головна запора – соціальна воля суспільства та політична воля тих демократичних сил, які візьмуть на себе відповідальність за радикальні суспільні зміни.

Активізація участі громадян України у державно-управлінських відносинах має спрямовуватися на необхідність подолання розколу суспільства на багатих і бідних, що призводить до соціальної напруженості. Соціальний розкол не сприяє успішній консолідації українського суспільства на засадах національної спільноти і навіть створює загрози національній безпеці. Основними напрямками державної

системи є зміна олігархічної моделі економіки, гарантії та підтримка малого та середнього бізнесу, адресна соціальна допомога.

Розбудова громадянського суспільства в Україні має активізувати участь пересічних громадян України в процесах державного будівництва, реалізацію головних засад державної політики органів державної влади.

Подальший демократичний розвиток України залежить від прагнень і запитів українського народу, готовності широких верств громадськості займати активну позицію щодо державотворчих процесів. В основі цих процесів мають бути нові принципи взаємодії між трьома, базовими за своїм значенням, елементами: громадянським суспільством – політичними партіями – владою. Такими принципами є відкритість та прозорість дій влади, контрольованість її дій суспільством.

Головним інструментом цього контролю є політичні партії – суспільний інститут, що дає змогу забезпечити повноцінне делегування інтересів громадянина до системи влади.

Зміцнення багатопартійної системи і становлення партійних утворень не як передвиборних проектів, а як дієвих політичних об'єднань громадян сприятиме подоланню суспільної недовіри до влади і зневіреності у майбутньому.

Неодмінною умовою становлення сильних партій є їх перетворення на активного суб'єкта представницької влади. Необхідним є і запровадження реального механізму відповідальності органів виконавчої влади перед політичними силами, що зробить її більш прозорою та відкритою. Пріоритетним завданням на шляху демократичних реформ і суспільного діалогу має стати сприяння розвитку громадських неурядових організацій, які є важливим чинником суспільної консолідації, сприяє узгодженню суспільних інтересів тощо.

На законодавчому рівні необхідно створити умови для підвищення фінансово-економічної незалежності громадських організацій, їх широкого залучення до обговорення та розроблення важливих державних рішень. Органи влади мусять активніше використовувати інтелектуальний потенціал неурядових організацій, залучати їх до підготовки нормативно-правових актів, рішень з питань, що мають суспільний резонанс, моніторингу соціальної ситуації, сприяти налагодженню дієвого громадського контролю за своєю діяльністю.

Активізація участі громадян України у розбудові держави та реалізації державної кадрової політики, безумовно, пов'язана з необхідністю зміни філософії державного управління в усіх сферах державного життя. Держава не є самодостатньою метою національного розвитку. Необхідно докорінно змінити відносини між державою і громадянами: розвиток суспільства, ініціативи громадян та їх самоорганізація мають стати реальним пріоритетом, який визначатиме місце і завдання Української держави.

Громадська ініціатива утворила Форум громадськості України “Державність”, який виступає за обмеження адміністративного втручання держави в різні сфери суспільного життя, особливо економіку і політику. Саме такий підхід дасть змогу ліквідувати негативні наслідки від зрощування державного апарату з напівтіньовими приватними капіталами. Головними інструментами реалізації цього завдання є широка приватизація державної власності, проведена на прозорих і законних засадах, а також забезпечення відкритого характеру господарської діяльності державної влади.

Не менш важливим є переосмислення участі громадянського суспільства і його інститутів у державному будівництві. Основний замовник на демократичні перетворення має стати активним суб’єктом процесу державотворення – завдяки підвищенню статусу представницьких органів влади всіх рівнів, розвитку багатопартійної системи і створенню дієвих механізмів оскарження в суді неправомірних дій держави.

Світовий досвід, адаптований до умов України, вимагає приведення адміністративної структури у відповідність до потреб економіки і регіонального розвитку. Саме такий підхід потребує проведення реформи територіального устрою, передачі значної частини повноважень щодо територіального розвитку від органів державної влади місцевому самоврядуванню, скорочення і жорсткої регламентації втручання державних органів у діяльність суб’єктів господарювання, реформування системи управління державною власністю.

Державне управління в Україні потребує негайного кадрового оновлення всієї системи управління. До управління державою мають прийти нові кадри, які є носіями сучасних технологій управління.

Державний службовець має відповідати своєму статусу як за професійними, так і за моральними якостями. Високий професіоналізм та незаплямована репутація – це вимоги, які мають безпосередньо впливати на подальшу кар’єру чиновника. Особливе значення має подолання закритого, непрозорого підходу до державних призначень. Тому важливим завданням державної кадрової політики у сфері державного управління є забезпечення органів державної влади чесними, компетентними, високопрофесійними, законослухняними, ініціативними, патріотично налаштованими управлінськими кадрами нового типу, які здатні успішно розв’язати назрілі загальнодержавні й регіональні проблеми.

*Висновки.* Таким чином, перед державою стоїть завдання запровадження цілеспрямованої, системної й послідовної державної кадрової політики, яка має ґрунтуватися на чіткому уявленні про особливості та перспективи розвитку українського суспільства з урахуванням як світових тенденцій розвитку цивілізації, так і власних національних інтересів та культурно-історичних особливостей. Отже, громадянин як учасник державно-управлінських відносин є головним носієм та суб’єктом державної влади. Україна має можливість сьогодні

демонструвати саме такий підхід до збереження потужного потенціалу громадян, що спрямовується на розвиток державотворення та забезпечує Україні гідне місце у світовому співтоваристві.

*Перспективи подальших розвідок.* Подальші наукові дослідження цієї проблеми мають дати відповідь на питання, як активізувати роль громадських організацій у державотворчих та кадрових процесах.

*Використані джерела інформації:*

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
2. Коник Д.Л. Формування зв'язків із громадськістю в неурядових організаціях України: соціологічний аналіз: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 [Електронний ресурс] / НАН України. Ін-т соціології. – К., 2007. – 16 с. – укр.
3. Матвійчук А.В. Громадські організації як чинник становлення громадського суспільства: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 [Електронний ресурс] / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2008. – 20 с. – укр.
4. Модернізація України – наш стратегічний вибір : щоріч. Послання Президента України до Верхов. Ради України. – К., 2011. – 416 с. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>
5. Новохацький В.Д. Неурядові організації як фактор розбудови громадського суспільства в Україні: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 [Електронний ресурс] / Дніпропетр. нац. ун-т. – Д., 2005. – 16 с. – укр.
6. Олуйко В. М. Кадрові процеси в державному управлінні України: стан і перспективи розвитку : монографія. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2005. – 326 с.
7. Паливода Л., Голота С. Стан та динаміка розвитку неурядових організацій України 2002-2009 роки. – Київ: ТОВ «Видавничий Дім «КуПол», 2010. – 112 с.
8. Пашко Л. А. Людські ресурси у сфері державного управління: теоретико-методологічні засади оцінювання : дис. ... д-ра н. з держ. упр. за спец. 25.00.03 – державна служба / Пашко Л. А. ; Ін-т законодавства Верховної Ради України – К., 2007. – 470 с.
9. Пащенко В.І. Неурядові організації як інститут громадянського суспільства: методологія дослідження та стан в Україні: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 [Електронний ресурс] / НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К., 2005. – 16с. – укр.
10. Пожидаєв Є.О. Громадські організації України, Росії та Білорусі в умовах системної політичної трансформації пострадянських суспільств: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 [Електронний ресурс] / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2009. – 19 с. – укр.
11. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” – Режим доступу : [http://www.president.gov.ua/docs/Programa\\_reform\\_FINAL\\_1.pdf](http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf)
12. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012 - 2020 роки / Указ Президента України від 12 серп. 2012 р. № 45/2012 – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/>.

*Рецензент : Сурмін Ю.П., д.соц.н., професор*